ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава" излази сваки дан осим понедељника и празника — Претплата је 300 дин. на годину 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 25 д. месеч; за Америку 3 долара на годину — Претплата се може дати на један месец.

„Застава" излази увечер у 5 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе", а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе" Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала

Број 39. Нови Сад, у петак 20. фебруара 1925. Година LVI.

Праве ражањ, а зец у шуми!

Крунски Савет је јуче претресао политичку ситуацију. Тиче се рада у Народној Скупштини. Избори су донели резултат такав, да се већина скупштинска може надати безусловном раду за неколико година.

Ситуација је данас јасна. Национални блок треба да ради и по праву већине; а дужност му је да ради и по оном, што му припада по квалитету. Носиоци народне величине и државне идеје су увијек били у овој монархији радикали.

Рад у идућој Народној Скупштини мора бити и одређен. Да би томе одговорила, скупштинска већина је преко своје владе отворила и тачке, које жели да спроведе у Скупштини. Тај програм је обилан. Да га идућа Скупштина оствари, поћи ће наша отаџбина огромним корацима напред. Наша држава треба много што да уради. Седма година је како смо уједињени, а још немамо изједначене законе бар оне најглавније. Донели смо само Устав. А треба тма закона донесених на основу тога Устава, да бисмо и дали Уставу важности и да би смо га тако могли спровести у живот у свима линијама.

Како према том програму стоји наша опозиција?

Врло лоше. Она свој позив и свој положај не сматра тако, да програм већине прокритише са свога гледишта; да се потруди, да програм тај пропрати, да закони донесени на том програму буду што савременији и што бољи, да су сасвим везани и за прилике и за људе — не они су схватили свој положај и позив тако, да руше радикале. Врло једна улога. Нарочито је једна онда, кад се узме, да су мотиви у странкама опозиционог блока увијек били деструктивни.

Кад узмемо на вагу све оно, што су починили странке у опозиционом блоку за ово 2—3 године дава онда је јасно, да ће и у свој идућој скупштинској периоди опозициони блок играти једну, неродољубиву улогу. Онај ко је био кадар, да склапа везе са најзаклетијим непријатељима наше државе, почев од Москве, па да Софије, тај неће моћи ступити на ставу честитости родољубља. Још мање ће помоћи они, који су таке људе подупирали сваком згодом.

У обичном животу људи пазе е ким ће. Тако је исто и у политици. Кад радикали знају какву су све политику терали они у опозиционом блоку и какви све људи у њој воде главну реч, онда је свако начисто с тим, да радикали не могу рачунати на лојалну улогу опозиције.

Програм, који је влада израдила, а који је усвојен на Крунском Већу је тако обилан, да ће он донети много ведрине у политичком животу наше државе. Тачке тог програма би морали примити сви они, који хоће добра отаџбини и своме народу. Може човек и небити радикал; може неко и небити присталица националног блока, али у души мора одобрити овај програм, који је влада изнела, да га оствари у Скупштини.

Наш народ је жедан рада у парламенту. Држава је гладна потребних закона. Сви хоћемо, да видимо, да је јединство државно и народно остварено, да оно није само у грудима верних синова овог нашег народа, него да живи у држави и народу, да се свуд види јединство свих прилика, па кад то хоћемо, онда морамо не само поздравити овај програм владин и њене већине, него и пожелити да га подупру сви, који не желе, да остану жигосани као ненародњаци и ненационалисти.

Нови Сад, 19. фебр. 1925.

Добрурад.

„Већина потпуно способна за рад"

Седница Главног Одбора демократа и коминике — Муке г. Полића — Пројекти инв. закона и закона о становима готови — Непокретност кирајција — Гласови опозиције о комбинацијама — Што каже влада — Код г. Пашића

МЛ. Београд, 19. фебруара. Данас је до 1 сата после подне одржана седница главног одбора демократске странке. Овој седници није присуствовао г. Воја Марковић са својим ближим пријатељима. Зна се поуздано, да ова данашња апстиненција г. Марковића и другова значи неслагање њихово са политиком г. Давидовића. У извесним политичким круговима се рачуна поуздано са

цепањем демок. странке!

Демократи су са ове седнице вечерас предали јавности дуг коминике, у коме протестују против спровођења избора и наводе случајеве насиља (!) власти, нарочито цитирајући случај г. Томљеновића на Сушаку, где је овај био премлаћен. (Овога је тукао народ, а не власти! Прим. Ур.).

— Јади г. Полића —

Заједничар др. Ладислав Полић допутовао је, како смо јуче јавили, у Београд у циљу интервенције због интернираних радићеваца. Г. Полић је данас конферисао са г. Љубом Јановићем и протестовао због задржавања г. Мачека и другова даље у притвору, иако су примили пуномоћија као изабрани посланици. Тражио је затим и министра унутрашњих дела г. Максимовића, али га није нашао, јер је г. Максимовић отпутовао јутрос рано у Кнић код Крагујевца, где му је отац тешко болестан.

Г. Полић је вечерас био и код г. Пашића, коме је такође усмено протест због радићеваца. Опозициони другови тврде, да је било разговора и о политичкој ситуацији и о могућности приближења ХРСС-а радикалима.

Тим поводом један члан владе изјавио је вашем дописнику, да о томе не може бити ни говора, док се ХРСС не одрече свих основа свог програма, против којих се боре радикали и због којих је на ХРСС примењен закон о заштити државе.

— Готови пројекти инвалидског и станаринског закона —

Код г. Пашића био је данас мин. соц. политике г. М. Ђуричић, те му је реферисао о законским пројектима о инвалидима и о становима, који су већ готови. Г. Ђуричић је изјавио вашем дописнику, да је основа инвалидског закона у томе, да се инвалидима осигура егзистенција у првом реду запослењем, а за закон о становима изјавио је, да води рачуна о економском стању кућевласника и кирајџија. Кирија ће се одмеравати према табели, која ће се приложити закону.

Некретност кирајџија је загарантована.

— Опозиционе комбинације —

Иако је још подалеко дан до реконструкције владе, опозиција се утопила у комбинације. Говоре, да би место г. Нинчића дошао г. Спалајковић, место г. Максимовића г. Крста Милетић; за предс. Скупштине г. Љуба Живановић, али би могао и од сам. демократа Лукинић. У том случају би демократи уступили радикалима аграрно министарство, где би дошао Влада Андрић. Тако опозиција. У самој влади о свему томе нема нико појма.

— Конференција владе —

Влада је одржала две конференције. На вечерашњој конференцији г. Пашић је дуго конферисао са неколицином министара о политичкој ситуацији. Чиње се припреме за седницу министара у Двору, која ће се ускоро опет држати, а бити посвећена политичким питањима.

— Око „апстиненције" —

Опозиција и даље прети апстиненцијом, ако би влада повиштила мандате ХРСС-а, па и само оне изабране на листама оптужених радићеваца. Влада у том питању није још ништа одлучивала, него је ствар оставила верификационом одбору и Народној Скупштини.

Сама влада тврди, да је њена већина потпуна способна за скупштински рад и за то нема комбинације са другим странкама. Ако са њихове стране ипак буде каквих понуда, каквих већ има од стране ХРССа и клерикалаца, влада не ће ни за длаку одступати од начела Нар. Рад. Странке.

Г. Пашић и новинари —

Председник новинарског удружења г. Ковачић посетио је данас г. Пашића и замолио га, да се заузме како би се у буџет унела што већа сума за пензиони новинарски фонд. Г. Пашић се с овим сложио и изјавио: „Ако су новинари обезбеђени, могу помоћи држави и народу". Г. Ковачић је био код г. Ђуричића, који је обећао, да ће закон о новинарима изнети што пре пред Нар. Скупштину, и да ће настојати, да се новинарски сталеж подигне на што виши степен.

— Пред нередима у Бугарској —

Вођство бугарских земљорадника у Београду извештава, да их је „цар" Борис позивао већ 10 пута, да се врате и сруше Цанкова. Нису му веровали. У Бугарској се очекује револуција.

Политичке вести

Из Бугарске

Јављају из Трнова да је полиција у селу Златарица похапсила масу земљорадника, окривљујући за конспиративни рад и комунизам.

Како јавља Бугарски Лист. „А. В. В." од 12. о. м. у Софији су пре неки пролазници у једној споредној улици нашли људски леш. Мислило се да се ради о неком несрећном случају, али је после у болници констатовано да је човек насилно угушен.

Кад се зна да је покојник био противник владе Цанкова више него сигурно да је убијен од Јавне Безбедности.

У Ћустендилском срезу влада Цанкова врши страховити терор над неваштићеним женама и децом, чији су мужеви и очеви интерновани или пребегли у СХС.

Жандарми и комите хапсе породице тих несретних земљорадника и интернирају их.

Избори у СХС у пољској штампи

Цела је пољска штампа примила дефинитивне резултате избора у краљевини СХС мирно и без изненађења. Очекивало се, да ће Пашић потпуно успети да искористи своје политичке врлине и утицај за своју победу. На сличне резултате под сличним околностима научене су још из предратног времена и Конгресовка и Халич. Исто се тако у Пољској данас нико не чуди, што су нестале ситне странке опозиције. У Пољској је било слично приликом избора године 1922. Варшавска и провинцијска штампа више се замислила над успехом Радићеве странке. У том смеру се констатује као важна појава, да се политички утицај Радићев није проширио, како су неки пре избора мислили.

Нов атак на француски франак

У току прошле недеље почео је француски франак да пада, и ако никакви разлози није било за тај пад. Како је пак то падање франка учестало за неколико дана, то је француска влада одмах поднела комори и сенату законски предлог за енергично сузбијање овог новог атака на француски франак. Мисли се, да ово обарање франка није само дело бесавесне берзанске шпекулације, него да оно потиче и из иностранства, баш као и прошле године у исто ово доба.

Обезбеђење мира Средње Европе

Француски премијер Ерио води преговоре са енглеским државним секретаром за спољне послове Чемберленом о плану, како би се могао обезбедити мир Средње Европе. По томе плану Немачка и све њене суседне државе склопиле би пакт, по коме би ове државе сва међусобна спорна питања претресале и решиле заједничким договором искључивши сваки оружани сукоб. Тај пакт ратификовало би Друштво Народа, које би било друга и врховна инстанција у свима спорним питањима.

Опетоване комунистичке демонстрације у Прагу

После комунистичке буре у чешком парламенту саззвала је странка за 13. фебруар у вече комунистички збор на Словански остров, али је полиција збор спречила. У знак новог протеста саззвао је извршни одбор комунистичке странке велику уличну демонстрацију за недељу 15. фебруара пре подне. „Руде Право" је у низу чланака доказивало, да радници имају право демонстрирати по улицама, које ће једном бити место последњих бојева пролетријата против данашње буржоазије. Такав демагошки тон, као и крвава искуства недавних уличних демонстрација подтакло је владу, да забрани намераване комунистичку демонстрацију. Комунистичке су вође позване на полицијску дирекцију, где им је саопштено, да влада не допушта никаквих уличних манифестација, које би могле пореметити јавни ред и да чини одговорне комунистичке вође за случај евентуалних жртава. Влада је решила да само законским путем бојује против скупоће. Али је „Руде Право" ипак позвало присташе комунизма на демонстрације. Око 10 сати пре подне кренула је поворка комуниста на Вацлавске намести, где је заједно са пролазницима нарасла на неких 10.000 глава. Полиција је поворку мирно пустила да се креће низ Вацлавске намести, једино их је раздвојила на две пруге, потиснувши на тротоаре, док је широка средина улице остала правна.

Комунисте су предводили њихови посланици, међу њима такође др. Шмерал, који у последње време није иступио активно. Демонстранти су отпевали неколико комунистичких песама, а затим су се мирно разишли. До судара није дошло, једино су на Винохрадима неки младићи после главне демонстрације на Вацлавску дошли у опреку са полицијом, па су одведени на полицајни комесаријат.

Нетачно је „Руде Право" заплетено, јер није опозивало позив на демонстрацију, напротив још је више изазивало радничке слојеве.

Е баш, Бог да их прости!

Велики Бечкерек је сваких избора задавао главобољу Народној Радикалној Странци. Сваки пут се тамо радикали повађају лично на крв и нож и сваки пут су тамо подвојене листе и никну два радикална изборна листа. Разуме се, да је у Бечкереку до тога дошло и овога пута. Радикали су и опет ових избора у Бечкереку имали и подвојене листе и 3 листа, који су се отимали о царство и један са другим такмичили, чије су госе „бољи“ радикали и људи.

Још од прошлих избора остао је тамо протићевски лист „Банатски Гласник“, који је ложио копља против званичним „Радикалским Гласником“. Ових избора „Радикалски Гласник“, се у рукама г. дра Славка Жупанског опет одметнуо од дра М. Нинчића, чији интерес је опет заступао нови изборни званични партијски лист „Радикалски Борац“, који је опет (да се хвалиш обема рукама!) уређивао г. Божа Анкић, огорчен протићевац у изборима 1923. године.

Права бечкеречка посла!

Но сада је најинтересантније ово.

Одвојена радикалска листа г. Жупанског, коју је истакао заједно са сам. демократима против званичне радикалне листе г. дра Нинчића, та одвојена листа је у изборима извела лепи број гласови, али је ова све то пропала.

И сада после порава пише „Радикалски Гласник“ у чланку: „Побеђени, који се радује победи“, овако:... „Није поштено да не признамо да смо погрешили, што смо и поред све верности што смо према г. Пашићу и нашој странци несташно(!) се оглушили о наређење тога истога г. Пашића.... а сада нам је дужност да кренемо са ове раскрснице на којој смо.“

.... „Ми не видимо разлога да се старе ране не залече, па ма то ишло и на рачун попустљивости победиоце и покоравања и признања онога који је згрешио“..

.... „И кад смо већ у овоме положају нас и срце и дужност врсно вуче својој победничкој браћи. Иако нисмо могли да помогнемо Националном Блоку ни са једним послаником — поновићу само што кр. владу националног блока можемо помоћи са 6 хиљада свесних, чисто српских гласова.

Не клечимо, не преклињемо, али сматрамо, да је грехота сасвим поновити случај др. Јоце Михаиловића или Ђурице Берберског.

Немамо разлога да се понижавамо, али још мање разлога да будемо тврдоглави.

И овако тучени и побеђени, ми ако смо верни своме дичноме вођи Николи Пашићу, радујући се већини у народној скупштини коју данашња Влада ипак има — морамо из дубине срца кликнути: Да живи Народна Радикална Странка! Поштуј старијега!“

Овако после избора г. Славко Жупански.

Ако је ово искрено, озбиљно и од срца, ми се овоме радујемо и поздрављамо залутале одметнике. Али је рана још свежа и тежак грех, који је недисциплина Жупанског починила. Није то „несташлук“!

У сваком случају, боље је овако, него да је друкчије и да цапање и даље траје.

Добро нам дошли! Ипак сте најзад на добром путу, који више не напуштајте.

Поштуј старијега!

Влада спрема нове законе

У среду после подне одржана је у двору под Краљевим председништвом врло важна седница Министарског Савета. На седници су били присутни сви министри осим двојице. Расправљало се о програму владе и о будућем раду парламента. На захтев Краљев решено је, да инвалидски закон буде поднет парламенту пре свију других законских пројеката.

Према томе дакле, пошто буду изгласане буџетске дванајстине одмах ће се прећи на доношење осталих закона. Листа закона, које влада намерава поднети парламенту изгледа овако:

1) инвалидски закон;
2) закон о земљорадничком кредиту (према предлогу који је већ прошле године био поднет);
3) закон о општинама, (према коме би се имали извршити општински избори за целу земљу);
4) закон о Занатлијској Банци;
5) Закон о штампи. (Данашњи Закон о штампи претрпиће знатне измене. Најважније ће бити ове: Одговорни уредник, према новом закону, мораће бити лице које даје правац листу; биће забрањено сваки рад којим управна власт буде нашла да је уперен противу државе; за клевету се одређује казна од три године робије);
6) изборни закон, (измене и допуне);
7) закон о зборовима и удружењима;
8) закон о становима. (Главна измена биће у томе што ће се оставити пуна слобода сопственицима за локале);
9) закон о основној, средњој и вишој настави;
10) закон о организацији судова;
11) закон о судијама;
12) финансијски закон;
13) закон о порезима;
14) закон о самоуправним скупштинама.

Реформа средњих школа у Чехословачкој

После опширних припрема и поновних конференција израдило је чехословачко министарство просвете нов законски предлог за реформу средњих школа у Ч. С. Р. Тај је законски предлог дело нарочите комисије за школску реформу, приређене министарству просвете. Према новом ће закону сви кандидати за високе школе морати свршити студије од осам година, док је за оне, који намеравају из средње школе ступити у јавни живот, довољно седам година науке.

Поред нормалног школског типа, постојаће такође тип класички, славенски и покусни. Нормални тип имаће четири темељна разреда, затим од петог до седмог разреда две гране (гимназију и реалку), а у осмом три одељења. На тај ће се начин сваки ђак после четвртог разреда моћи решити за гимназију или реалку. Осми ће разред искључиво припремати за науке на високим школама.

Научне основе досадашњих женских лицеја могају се прилагодити новом закону. Укидају се тако звани предмети (н. пр. ботаника, минералогија и т. д) а еквистираће само науке(н. пр. природне науке). Ученици грађанских школа моћи ће нормално прелазити у одговарајући разред средње школе. Ово наређење има велико социјално значење.

После свршених седам разреда полаже се закључни испит, о чему се издаје сведоџба абсолуторија. По завршетку осмог разреда полажу кандидати за високу школу испит зрелости за високошколске науке. Школски се круговн надају, да се нова реформа у многом погледу донети олакшицу у практичном смеру, обзиром на досадашњи студиј, а с друге стране, да ће подићи просек данашњег студентства у погледу њихове спреме за високе школе.

АМЕРИКАН-БАР
21. ФЕБРУАРА 1925.
ЗАБАВА
Типографског Певачког Друштва „Будућност“
Почетак у 1/2 9 с. увече

Прослава Три Јерарха у Куманима

У сјајној победи при изборима су се и Куманчани врло добро показали. Леп број куглица дадоше на Радикалну Странку, иако је у Куманима гњездо комунистичко и земљорадничко. Свесни Срби дадоше на радикале 312 гласова у прилог томе, што су бивши бележник Марко Јанкалдац и његов старац учитељ и школски управитељ Марко Вујић радили и ногама и рукама дању и ноћу за свога кандидата Шћерова. Све грдње им не помогоше; а нагрђивали Пашића и целу Радикалну Странку. Једна добише за Шћерова 61 глас.

Та два господина вет и старац и данас још говоре по крчмама најгоре за радикале. Веле да неће тако остати, да ће се то марта месеца све преокренути друкчије. Требали би власт да им увуче брњице.

После свега тога дође и светац Три Јерарха, које Куманчани први пуч сјајно проведоше. Пре службе у 9 сати 3 топа су пукла као знак на окуп; искупише се у лепом броју те сви заједно одоше у цркву. У цркви су приложили велику свечарску свећу.

После службе сви заједно са старим свештеником Марковићем, одосмо у радикални клуб код Владе Станчића. Освећена је водица, а у 4 сата после подне беше сечење колача. На резању колача искупио се велик број самих радикала, но овог пута у клубу бејаше препуна она велика сала и још соба, тако да места више није било. При резању колача дошли су нам и гости из Новог Бечеја, сремски начелник Н. Ранковић и подначелник Лованић. Колач је секао пречасни г. Марковић са председником радикалне странке Чедом Радишићем.

Пречасни г. Марковић је поздравио све радикале, пожелио им слогу, напредак и честитао свима крсну славу. Здравило се Краљу Александру, вођи Н. Пашићу. Г. Петар Видаковић секретар наздравио је Момчилу Нинчићу. Заори се из свих грла живео Нинчић, живео наш посланик! Видаковић је поздравио све Куманчане радикале, препоручио им слогу и љубав. Позвао је Куманчане, да уђу Нар. Рад. Странку, да се једном скине љага са Кумана, јер су називани за комунисте. Одзив је био: Хоћемо! Живео Видаковић! Живели радикали! Здравило се начеонику и подначеоднику.

Када су гости отишли, ми Куманчани остадосмо у весељу и разговору. У најбољем реду и миру разиђосмо се својим кућама, оживевши лепе успомене са жељама да се сви скупимо у редове Народне Радикалне Странке.

Драга браћо Куманчани! Сложно напред и Бог је с вама!

Радикал.

Руска позоришна представа

У суботу 28. фебруара ће руска драмска дружина из Београда приредити представу у згради нашег Народног Позоришта. Биће дан комад руског списатеља А. Н. Островског „Криви без кривице“. Морамо поздравити овај избор комада једног таког славног руског писца и мајстора руског језика као што је Островски. Његова дела неће никада застарети за позорницу. Овај комад је био дан са великим успехом 7. фебруара о. г. у Београдском Народном Позоришту. Наша и руска штампа истиче ову представу као једну од најбољих у овој сезони у Београду. Највећи део дружине састављају одлични професионални глумци. Режију води г. М. Маизлер бивши редитељ руског позоришта у Египту.

Ова представа је цео догађај за руску колонију у Н. Саду; у тешким приликама избегличког живота је давање овог комада велико културно дело. Надамо се да ће и наша публика потпомоћи ово предузеће браће Руса, у толико више што и они који не знају руски могу се упознати са комадом у српском преводу, који ће бити додан програму.

За паре...

Интересантна су веома открића, која је учинила последња 2 дана београдска полиција о комунистима, који су у Београду имали своју тајну штампарију, — где су штампали пропагандистичке новине „Комунист“ и друге летаке комунистичке садржине и карактера.

Ова открића су нарочито интересантна по томе, што је нађено, да су ухапшени комунисти, а нарочито њихови истакнути вође примали за свој „рад“ и „уверење“ велике суме новаца, које иду на десетине хиљада месечно за појединце. Иако комунисти причају о свеопштој једнакости, ипак су и код њих у примању ових пара, били постављени „рангови“. Тако су приваци као Павле Павловић, Трпша Канцлеровић, Коста Новаковић итд. узимали најмање 10 000 динара месечно, па ка више; други су добијали 5—10 000 динара, а поједини радници 1 000—5 000 динара!

Нема дакле ни сада једнакости, а било би је, чини се, после још мање!

Но друга је ствар овде која мора да се истакне. Откуда овим невољалцима те паре, и зар уистину има у нашој средини људи, који за туђе паре и за туђи рачун, могу да раде на томе, да нашу државу и нас све баце у крваву револуцију! Зар је то „уверење“, које долази углаву са туђим парама? Ми мислимо, да су овакви људи толики трулеж у нашем друштву, да ту не сме бити сажаљења. Човек убије другог човека, па се кажњава смрћу или дугом робијом, а овде припремају, ко зна зачије рачуне, опште убијање купљени, па да их штедимо!

Овај за паре продани људски нечист и злочинце треба огњем и мачем истребити.

Међу ухапшеним има и женетина! Тако нека бивша наставница Десанка Цветковић, која је била књиговођа „Црвеног“ Комитета!

Овој нештиди се сигурно допада совјетска комуна жена и кушкараца! Боље би било, да је тражила од београдске полиције прену књижицу!!

Једна политичка каријера у Немачској

У немачкој јавности много се расправља случај социјалистичког првака Бауера. Овај човек почео је своју каријеру 1902. године као адвокатски писар. Ступивши у социјалистичку странку њему је успело да се истакне и тако је 1907. године ушао у немачки рајхстаг као посланик. После пада царства у првој републиканској влади Бауер је већ заузимао место државног секретара. 1919. године, када се нико није хтео примити да потпише версајски мировни уговор, Бауер постаје немачки канцелар и он у име Немаца потписује мировни уговор.

Капов монархистички пуч руши га са канцеларске столице, јер није био енергичан и што се показао сувише слабим на тако високој позицији. После тога Бауер је неко време опет био вице-канцелар, али се најзад задовољио и тиме, да буде само посланик у рајхстагу. Није се истицао као политичар, али је радио и стицао новаца. Велики корупциони шкандали срушили су најзад и Бауера, који је за велику провизију играо улогу посредника између оних око немачких државних каса и великих јеврејских финансијера и шпекуланата. Бауер је морао поднети оставку на мандату, а биће искључен и из социјалистичке странке. Када је сав „стечени“ новац потрошио и „испспекулирао“, то ће опет моћи наставити онде, где је 1907. прекинуо своју каријеру, па да опет буде свршен адвокатски ћата.

Председник финске републике

Финска република је добила новог председника у особи професора дра Лаури Кристијан Ренауела. Рођен је 1883. године. Био је члан финског парламента од 1910—1913. и 1917 до 1919.

ВЕСТИ

— **Музичко Друштво** поћ̂е у недељу 22. фебруара у саборној цркви Литургију Ст. Мокрањца и Бортњанског. Иза Херувимске песме јектенија од Чесноковa. Оче наш од Вербицког и Причастен; Восклицните Господеви.. од А. Гречањинова.

— **Нов течај шешира Добротворне Задруге Српкиња Новосадкиња.** Уписивање почиње 20. марта од 2–4 у Занатској школи, (Николајевска Осн. Школа). Школарина стаје 200 дин.

— **Државни приход од пореза.** Прошле године имала је наша држава прихода од пореза 1 милијарду 408 милиона 506 хиљада и 937 дин. Од тога отпада на поједине крајеве на: Војводину 363.178 627 динара, Србију и Црну Гору 309 380 551, Хрватску и Славонију 289,910 802, Босну и Херцеговину 220,727 275 а на Словенију 186,938 719 динара. Наша Војводина је дакле на првом месту.

— **Именовање у новосадској полицији.** Господин министар унутрашњих дела именовао је г. Милана Виловца, службеника при новосадској полицији за полицијског комесаријата. Г. Виловац је син нашег старог пријатеља и једномишљеника г. Војислава Виловца, члана Народног Позоришта у Новом Саду. Срдачно честитамо!

— **Читуља.** У Новом Саду умро је јуче у четвртак после дуге и тешке болести у 29-ој години живота Јован Љубојевић, чиновник градског пореског звања. Покојник је био добар и савестан чиновник. У новосадском спортском животу уживао је врло активног и видног учешћа, а био је и агилан члан „Невена“. Тешка бол сушица отрже га у најлепшим годинама из круга његове породице, отрже друштву и народу корисног и честитог члана и радника. Нека му је вечан спомен.

— **Кикинда за позориште.** На вест да Друштво за Српско Народно Позориште обнавља своју организацију и да жели обновити позоришну дружину, ако држава, области и општине у Војводини помогну обнову дружине субвенцијама, град Велика Кикинда, стари добри пријатељ Српског Народног Позоришта, решио је, да Српском Народном Позоришту даје сталну годишњу субвенцију од 5000 динара. Евала!

— **Тражи своју децу.** Гавра Јеша, родом из Малог Дубњака, котар Крупа у Босни, сада исељеник у Сев. Америци (P. o. Box 112, Caluumet Minn U. S. A.) тражи своју децу Милу рођеног 1906. и Миљку рођену 1914. год. које је њихова пок. мајка Ђуја за време рата одвела у Срем у Марадик. Моли се, ко би ко знао за ову децу, да њихову адресу јави њиховом оцу на горњу адресу.

— **Падање цене кућама.** У последње време почело је изненадно падање цене кућама. Цене кућама падају у знатној мери, готово за половину. Ова појава тумачи се тако, што је понуда кућа на продају врло велика, а тражња врло мала, те многи власници кућа желе ма и уз губитак да се опросте великог терета, који им никакав приход не доноси.

— **Књижарство у Енглеској.** Прошла година донела је рекорд у у енглеском књижарству. У Енглеској је наиме лане нашло на штампе свега 12.706 књига, а године 1923. штампано је 12 379 књига. Потпуно нових књига штампано је лане 9513 а прештампано старих књига 3193 Од тога је било 314 романа, 111 биографија, 90 путописа, 87 религиозних књига, 64 књига стихова. Остале књиге су научне.

— **Забаве у Русији.** Стари римски цареви трудили су се, да задобију наклоност широких народних маса приређивањем циркуских игара. Но ти римски цареви делили су такође том народу и хлеба. Садањи московски большевички тирани исто тако угађају широким народним слојевима у Русији, приређујући различите забаве и „народне свечаности“. Концерти, забаве, биоскоп, позоришта неуморно раде у Русији; улазнице су врло ниске, па ипак се публика мора силом врбовати. Большевици камо не деле и хлеб народу, као некад римски цареви.

— **Коњички пук у Сомбору.** Министарство војске одлучало је, да у Сомбор премести коњички пук, који сада има своје седиште у Нишу. Изасланици војних власти већ су учинили извиђај и сходна наређења у Сомбору, тако да би већ у току овога лета Сомбор добио свој војнички пук.

— **Нове афере Семе Буске.** Некадањи бачки мађарски жупан Семе Буска опет има неколико нових афера. Семе је пре неки дан у Пешти на мртво ниже претукао свога секретара, који га је због тога пријавио и открио читаво туце прљавих афера, које тешко компромитују Семе због шверцовања, крађе, утајивања наговарања на злочин, учо и томе слично. Семе због сличних пријава не сме више ни у Чехословачку ни у Аустрију, а сада ће му ваљда доћакати и у Мађарској, ма да је овај бачки Шваба Аглер тако „лепо“ знао да игра улогу надутог и бесног „мађарског“ центрије, те је био чак и велики жупан, дакле носилац идеје мађарског „господства“.

— **Улични немири у Берлину.** У недељу је дошло до крвавих комунистичких демонстрација и немира у два берлинска предграђа. Полиција је тек после употребе ватреног оружја успело да растера демонстранте. Има велик број теже и лакше рањених.

— **Најстарији европски политичари и државници.** Позната је ствар да професионални политичари не живе обично дугим животом, јер им политичке борбе упропасте живце и век. Па ипак има у Европи неколико политичара и државника, који су дочекали дубоку старост, а још увек су активни. Тако је Болити навршио 85 година живота, а нису много млађи ни Клемансо, Аскит, Пашић и Масарик.

Аскит међу перовима

Бивши председник владе у Енглеској Аскит је именован за члана Горњег Дома. Он је пропао на изборима јесенашњим те га је сад краљ именовао за члана у Горњем Дому.

Изјава

Молим славно уредништво да изволи саопштити разлоге ради којих пријатељима да не рефлектирам на место градског начелника у Новом Саду.

Др. Јефта Поповић.

Соколство

Соколско Друштво у Новом Саду приређује у суботу 21. фебруара 1925 године у „Соколани“ у почест жупских изасланика Соколско село са игранком и концертним делом. Распоред: I. део: 1. „О флоти“, говори пуковник кмд. флотиле бр. Евгеније Малинарић. 2. Соло пева бр. Мане Вранић, на гласовиру га прати бр. др. Жарко Капамџија. 3. Јанковић: Скупне вежбе, изводе женска и мушка деца. 4. Вежбе на разбоју, изводе чланице. 5. Вежбе штапом, изводи мушки подмладак. 6. „Ритмичке вежбе венчићима“, изводи женски подмладак. 7. Просте вежбе одређене за међуслетске утакмице, изводе чланови. 8 Вежбе на високом разбоју, изводи одељење чланова. 9. Словенске народне песме: пева мешовити хор.

II. део: игранка по утврђеном распореду. Бифе. — Шаљива пошта. Почетак у 8½ часова увече. — Свира соколски гудачки оркестар. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Улазна цена 10 динара.

Здраво!

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“ и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

ПРИВРЕДА

Прашки Велики Сајам

Овогодишњи пролетни Велики Сајам у Прагу биће већ десети у низу Прашких Великих Сајмова те ће бити прирођен у данима од 22. до 29 марта о. г. На сајму ће бити сјајно заступана чехословачка индустрија; осим тога је приређено неколико страних експозиција, нарочито велика талијанска експозиција, коју приређује министарство трговине у Риму уз суђеловање трговачких комора. Осим опћенитог сајма ће посебан хотелијерски сајам са потребама за хотеле, гостионе, кафане, и. т. д., надаље Велики Сајам покућства, специјалан сајам за пријетедњу у газдинству, изложба за пријетедњу у грађевинама, али особито ваља истакнути при Радио-сајам у Прагу, који побуђује најживахнија интересенију стручњака у целој Европи.

За југословенске посетиоце Великог Сајма дозволило је министарство жељезница у Прагу 50% попуста на возним ценама свију разреда путничких и брзих возова на поласку за Праг и на повратку. Осим тога посетиоци Прашког Великог Сајма не требају чехословачког визума на путној исправи, већ ће се код прелаза границе исказати са велесајамском легитимацијом. Потанке обавјести дају овдашњим интересентима сви конзулати Чехословачке републике.

БЕРЗА

Извештај Концесионираног Берзанског агентуре др. Ђуф. Аиша и друг.

Нови Сад, 19. фебруара 1925.

Тенденција непромењена.

Котирано је:

Пшеница бачка, —·— до —·— Јечам: бачки —·—.

Зоб: бачки —·—

Кукуруз бачки 200·— до —·—

Пасуљ: бачки бели —·—

Брашно: пшенично бачко № 0ex —·— № 0g —·—, № 2 —.— до —·—, № 5 —·—, № 6 —·— до —·—, № 7 —·—, № 8 за пекаре

Мекиња: пшеничне бачке —·— до —·—

Берза у Цириху 19 феб. у 16·45 с. Београд 845·—, Париз 2705·—, Лондон 2477·—, Њујорк 520·20 Белгија —.—, Италија 21·27 Шпанија —·—, Холандија —·—, Берлин —·—, Беч 71 70, Софија —·—, Праг 15·40 —, Будимпешта —·—, Грчка —·—, Цариград — Букурешт 260·—.

Тенденција мирна.

Берза у Београду: слободна п. подне у 16 30 с. Женева 1188 Праг 183·25 Лондон 294.—, Беч 8·72, Милано 253·50, Њујорк 61 75 Париз 324, Пешта —·—, Букурешт —·— Солун —.—, Софија —.—.

Све роба, без посла.

Ег. Аиша.

Репертоар Нар. Позоришта

Петак: „Лепа Јелена“.

Субота: „Авети“ (са повластицама).

Недеља: дневна „Јесењи маневар“; вечерња „Грађанин племић“.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
МИЛАН ИВАНЧЕВИЋ.

Читајте „Заставу“

ПОДЛИСТАК

„Основна Настава“ службени гласник Мин. Просвете, за Одељења за Основну Наставу и Народно Просвећивање

Овај врло потребан орган почео је, да излази 1. јануара 1925. године. Да је овај орган угледао света тек сада и да су учитељи и учитељице, који спадају под Одељење за Основну Наставу у областима, на које је примењен Закон о Народним Школама од 1904. година, живели од Ослобођења до данас, у просветном мраку, непобитна је истина. — Учитељство ових области осуђено је, да не зна о просветном стању свих могућих школа, од Основних Школа, па на више до највише Школе, до Универзитета и његових разних факултета, као да учитељ и учитељица у најзабитнијем селоцету, не сме ништа знати о животу оних школа, које су више од Основне Школе. Прва и највећа погрешка Министарства Просвете јесте та, што је овим гласником „Основна Настава“ створило сепаратизам у своме делокругу, место да је издало један централни орган за сву Просвету у Краљевини.

Друга је погрешка, што овом органу није ниска претплатна цена и омогућено, да се свако може претплатити на овај орган. Ово је у пуном смислу мануал, путеводља у школском и учитељском животу.

Лист је врло добро уређен. Ми се надамо, да ће га г. уредник потпуно усавршити према опаженим недостацима. Код личних вести, постављања, премештаја и т. д, прегледније би било, када би ово одсеке разделио по областима и срезовима, јер би уштедео на штампи и простору листа.

За стечајеве, који ће се расписати треба, да податке поднесе дотични месни школски одбори, јер су њима најбоље познате месне прилике, а нарочито ваншколске дужности и изузредне заслуге и принадлежности везане за расписаним местом. У том нека г. уредник у целости уважи начин расписивања стечајева у данашњем „Српском Митрополитском Гласнику“ и загребачком просветном „Službenom Glasniku“. Уважи ли ово г. уредник, сигурни смо, да неће бити разочарања код натецатеља и неће бити свађе, тужбе и жалбе у предмету учитељског стана и принадлежности за ваншколске дужности, везаних са расписаним местом.

Упамтити ваља, да расписани стечај истиче услове, које даје дотична школска општина, а да натецатељ својом молбом изјављује, да прихваћа те услове, те да је одлука Министарства Просвете о постављању натецатеља на дотично упражњено место један правни акт, који веже обе странке и натецатеља и дотичну школску општину и њевине месне корпорације, у којима ће натецатељ вршити ваншколске дужности уз стечајем остављене принадлежности. Учитељска месна сталност т. ј. чл. 35. Закона о Народним Школама везана се на стечају, па у стечају остављеним условима, које оставља дотична школска општина, јер она најбоље зна каквог јој учитељ и учитељица треба, који ће одговарати потребама и приликама дотичне школске општине, јер није школска општина ради учитеља и учитељице, већ учитељ и учитељица ради школске општине.

Досадашњи београдски начин расписивања стечајева беше у правој противности са чл. 35. Закона о Народним Школама, јер није садржао услове школске општине. Он беше обична статистичка табела, која је многим и многим натецатељима, нарочито фамилијарним учитељима па и самим школским општинама донела много тешких и горких часова. Трошак за стечај сноси дотична школска општина.

Поздрављамо лист „Основну Наставу“, јер је учитељство и јавност навела на таме у светлост, а надамо се, да ће Министарство Просвете по примеру „Основне Наставе“ основати гласник, који ће обухватити целокупну просвету по примеру загребачког „Službenog Glasnika“, који је потпуно задовољавао све просветне раднике и јавност.

Учитељ.

РАЗНО

—

Пољски конкордат са ватиканом

Готово свака пољска влада је наглашавала у својем програму, да хоће да убрза рад на уговору са ватиканом. Све пољске странке сложне су томе, да треба брзо склопити конкордат и преговори око конкорда са Ватиканом већ давно су отпочели. Али до закључка није могло доћи и тек сада изгледа према изјавама г. Станислава Грабског, специјалног пољског делегата за преговоре са Ватиканом и варшавског кардинала Каковског, да ће за неколико месеци ови преговори бити закључени. Преговоре са Ватиканом воде и различне друге државе и то чисто католичке државе као на пр. Баварска, а још нису могле доћи до закључка. Једина држава која је већ дошла до конкордата са ватиканом, је Летонија, а и тај конкордат регулише само један део заједничких питања. Преговори између појединих држава и Ватикана у циљу склапања конкордата имају увек врло опсежан предмет. И треба регулисати најразличнија питања. За пољску републику је то регулисање нарочито тешко, јер пољски народ је живео близу 150 година подељен између три непријатељске државе од којих је свака гледала да врши свој утицај и на црквеном пољу. Тако су се развијали Пољаци и у верском погледу под врло различним околностима и утицањима и пољска влада мора сада гледати да пречисти са свим овим пруским, руским и аустријским утицајима на црквено политичком пољу и да се дође до новог црквеног уређења у Пољској, које ће бити слободно од утицаја окупаторских власти, основано на пољском и унитаристичком темељу, и које ће уједно одговарати демократским начелима државе.

Совјетска влада издаје годишње 200 милијона рубаља за пропаганду.

Руски економист Марков, који је специјалист за финансијске ствари, доказао је у расправи о руском прорачуну за год. 1923—4., да руска влада издаје годишње 200 милијона златних рубаља за комунистичку пропаганду у иностранству и за издржавање комитерна. „Економическаја Жизн“, официјелни совјетски орган, демантовао је Марково тврђење али комесар за финансије Соколников је признао, да совјетска влада издаје за иностранство 200 милијона златних рубаља и неспецијализира нашто иду ови издаци. С друге стране је познато, да посланства и консулати не коштају совјетску владу више од 100.000 златних рубаља. Ови бројеви показују тесну зависност комитерне од совјетске владе.

Балтичка легенда

Познањска опера давала је у овој сезони нову оперу познатог пољској компоните Нововјејског: „Балтичка Легенди“, основаној на мотивима Кашуба, пољског становништва, које живи на обалама и острвима Балтичког мора. Прастари сјајни словенски град Винета пропао је у море погођен гневом бога Перуна. У граду спава кћи последњег винетског краља са краљевском круном на глави. Богати сељак Мествин обећа рибару своју кћер за жену, ако му донесе са дна мора круну последњег словенског краља. Помоћу бога Перуна рибар је прибавио краљевску круну из морских валова те је донео мествину, који је тим начином постао краљ мора и и поморја Цела опера има три чина, средњи чин је најкраћи и састоји се само из једне пантомине. Опера у Пољској је врло добро успела, јер има много карактеристичних момената, нарочито хвали критику музикалну интродукцију као и музику за пантомину и балет, даље има неколико ефикасних вокалних ансамблеа и пријатне народне мотиве.

Глад у Украјини

Украјинска централна комисија за борбу против глади известила да је 1. јануара у Украјини било 1,360.000 гладних, већином деце. 40.000 гладне деце нашло је склоништа по јавним заводима и железничким станицама. Локалне совјетске власти моле, да се шаљу животне намирнице у крајеве где влада глад, јер иначе прети опасност, да ће се народ побунити против бољшевика.

Познањски велесајам

1925. године одржаће се од 3. до 10. маја први међународни познањски велесајам. Одбор за приређивање овог сајма почео је свој рад још септембра прошле године са грађењем огромне дворане од 7500 кв. м. Површина павиљона и дворана заједно са горњо-шлеским торњем износиће око 40.000 кв. м. Рад напредује врло брзо, тако да ће бити завршен на пролеће. Сад је отпочето са грађењем зграде за управу сајма. У овој згради биће ресторација и дворана за зборове и конгресе. Из иностранства већ долазе бројне пријаве и питања од индустријских трговачких кругова. Овај сајам има задатак да олакша трговцима и индустријалцима са запада успостављање веза не само са пољским трговачким и индустријским круговима него и са оним из источне Европе.

Шопин као јунак енглеске опере

Пољски уметнички литерални кругови врло се занимају за нову енглеску оперу „Dama iz Nocturna“, која ће доживети своју премијеру ових дана у Лондону. Главни јунак те опере је славни пољски композитор Шопин, а у либрету је обрађен однос Шопинов према Георге Сандовој.

МАЛИ ОГЛАСИ

Свака реч 1 Д. Подвучене речи дупло

Два пара
лепо упарених коња, добре пасмине, један јахаћи пунокрван, двоје црних каруца, једне руске саонице и двоје теретних кола и серсами **продају се јефтино.** — Видети: Футошки пут 134. „Вила Јелисавета“ од 2–4 после подне.
337 2—6

Заступства
прима Агентура „РОМАНИЈА“ Сарајево. Немањина улица 37. 3 9 2—5

Женидбе и удаје
посредује „Фортуна“ конц. посреднички биро Сарајево. Тражите поближа обавештења. 340 2—10

ШТО НЕ ЗНАШ ПИТАЈ
универсал. информац. биро
„АРГУС“
Кнез-Михајлова 36. т. 6-23.
БЕОГРАД
(Пасаж Академије Наука).

ПИЛАНА
ПЕРЕ ГЊЕЧА у Сјетлини код Сарајева има уз веома умерене цене смрчеве и јелове даске свију димензија те штафли и летава, осим тога тесаних и резаних смрчевих греда свију димензија и дужина. За тишлере и коларе има резане буковине, растовине, јаворовине, брестовине и јасеновине, брзојави Гњеч, Сјетлина — Босна. 8549 17-30

НУДИМ
здраз бели семенски, за јело
КРОМПИР
Упите адресирати под: „Крумпир“ на Алома Компањ, Љубљана. 350 1—1

Ради болести
продаје се **једноспратна кућа у Илоку** на главној улици. У истој се кући налази пекара и гостиона, што се исто са свим инвентаром продаје. — Озбиљни рефлектанти нека се обрате на власника куће Стевана Остојина — Илок (Срем).
328 2—3

Покућа
на врло лепом месту у Н. Саду, подесан за сваку струку, предаје се по повољним условима. Упитати огласни завод „Шмолка“ Футошки пут 2. 331 2—3

Плац-агент
путник, редовно путује за Срем, Босну и Далмацију преузима уз провизију или заступство. Колекцију готовином гарантује. Понуде на адм. „Заставе“ 335 3-2

Продаје се
добро уведена шпецерајска радња у средини вароши. Упитати у Адм. 349 1—3

К-У-Ћ-А
у центру вароши, ради селидбе на продају. Стан од 3 собе и пузгредним просторијама може купац одмах преузети. Упитати од пола 11 до пола 12 сваког дана код поручника ЈЕГЛИЋ у Ђукићевој кући преко пута Ц. К. З. у Милетићевој улици. 348 1—1

На знање општинама!
Имам два бика на продају, стари две године, расе мађарско-подолске. Бикови су у врло добром стању. ЛАЗАР КУРУЦА, Мошорин.
327 1—3

ИЗВЕШТАЈ!

Част ми је известити п. женску публику да смо у Футошкој улици број 36 отворили првокласни салон за тоалете и бели веш. Напомињемо да је гђа Пушкаревић код пештанске фирме Холцер радила више година, што је довољна гаранција за задовољење и најфинијег укуса.

Примамо по повољној цени: француски и енглески посао, костиме, мантлове, вечерње, уличне и домаће тоалете, дечија одела, тоалете за невесте, сваковрсни бели посао, ручни и машински вез, аплицирање, ажурирање и монтирање, а осим тога препоручујемо и наш модеран фордрукерај — Примамо ученице са школарином. — Препоручујући се пажњи п. женске публике, остајемо с поштовањем: 352 1—3

ПУШКАРЕВИЋКА и Б. КОВАЧЕВИЋ

Намештај спаваће собе, трпезарија и канц. намештај док залиха траје ради преуређења фабрике
уз знатно снижене цене на мало и на велико
почев од најједноставније до најелегантније и најсолидније израде — П-Р-О-Д-А-Ј-Е:
„АТЛАС“ Д. Д.
фабрика намештаја и индустрија дрвене робе Н. САД.
116 Плаћене опаковице. 11—х

Намештај

уз безконкуренцијске цене:
Комп. спаваћа из тврдог **дрвета од Д. 4400**
„ **трпезарија модерне** израде **Д. 12.500**
„ **кухиње бело емајлирана Д. 1950**
остали намештај у великом избору
„DOMUS“ Фабричко стовариште собног намештаја,
БЕРНАТ ПЕСИНГ
МИТРОВИЦА, Планинска ул. 9—11.
НОВИ САД, Жељезничка 105—7.
8455 19—х

ПОЗИВ
НА
XIV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
РАТАРСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ Д. Д.
У ПАШИЋЕВУ

која ће се одржати у уторак 24. марта 1925. године у 1 сат после подне у заводским просторијама, на коју се г. г. деоничари овим учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор 3 члана за оверовљење присутних деоничара и скупштинског записника.
2. Извештај управе о раду у години 1924. и поднашање закључних рачуна.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Предлог управе о подели чистог добитка.
5. Давање разрешнице управи и надзорном одбору.
6. Избор 4 члана управног одбора.
7. Избор надзорног одбора.

У Пашићеву, 17. фебруара 1925. год.

УПРАВА.

НАПОМЕНА: § 24. деоничари који на скупштини учествовати желе, имају своје деонице са купонима 8 дана пре скупштине код штедионице депоновати или код Централног Кредитног Завода као филијале Српске Банке у Новом Саду. 345 1—1

Објава
јавне продаје

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће се услед одлуке Кр. Среског Суда у Н. Саду број: 5378/1924. у корист Лизе Гулда из Н. Сада против — на јавној продаји продати следеће некретнине: разна фотографска намештаја.

Јавна продаја одржаће се дне 4. марта у 15 сати после подне у Н. Саду у Аполо биоскопу.

Нови Сад, 16. фебруара 1925. године.

Ст. Војновић
347 1—1 кр. судски извршилац.

Реклама је пола успеха!

Молимо да приликом закључивања посла или куповине увек назначите да сте тај оглас читали у „Застави“.

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад, 1925. (248)